

INÈRCIA, MALBARATAMENT I ENGANY EN LA DESPESA MILITAR

ANÀLISI DEL PRESSUPOST
DE DEFENSA ESPANYOL
DE L'ANY 2015

JUSTÍCIA I PAU

CENTRE DELÀS
D'ESTUDIS
PER LA PAU

INFORME
núm. 25

INFORME núm. 25

INÈRCIA, MALBARATAMENT I ENGANY EN LA DESPESES MILITAR

Anàlisi del pressupost
de Defensa espanyol
de l'any 2015

Pere Ortega
Jordi Calvo Rufanges

Centre Delàs d'Estudis per la Pau · Justícia i Pau
Barcelona, desembre 2014

Centre Delàs d'Estudis per la Pau
Justícia i Pau · C/ Roger de Llúria, 126, 3r 1a
08037 Barcelona
T. 93 317 61 77
F. 93 412 53 84
www.centredelas.org
info@centredelas.org

Barcelona, desembre 2014

Grafisme: Fundació Tam-Tam
Portada: Eurofighter EF-2000

D.L.: B-16799-2010
ISSN: 2013-8032

INFORME

INÈRCIA, MALBARATAMENT I ENGANY EN LA DESPESA MILITAR

Anàlisi del pressupost de Defensa espanyol de l'any 2015

núm. 25

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	7
2. ESPANYA SEGUEIX PRIVILEGIANT LA DESPESA MILITAR	7
2.1 La despesa militar real en 2015	7
2.2 Les modificacions del pressupost de Defensa	10
2.3 La prioritització de Defensa enfront d'uns altres ministeris	13
3. LES PRINCIPALS DESPESES MILITARS OCULTADES PER DEFENSA	14
3.1 Inversions militars i compra d'armament	14
3.2 La despesa de les operacions militars a l'exterior	18
3.3 El recolzament a l'I+D militar	20
3.4 Inversions militars en augment	22
4. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS	23
ANNEX	25

RESUM EXECUTIU

El Govern ha presentat uns pressupostos de defensa per al 2015 que suposen un canvi de tendència en allò que té a veure amb la despesa militar espanyola dels darrers anys. Es produeix per primera vegada des que va començar la crisi al 2008, un augment del pressupost militar espanyol. A més, un altre cop, es tracta d'uns pressupostos de defensa tramposos perquè, tot i sabent que la despesa final en algunes partides serà considerablement més gran, segueixen ocultant les seves intencions sota el més que inexacte càlcul de dues significatives partides del pressupost de Defensa: la destinada als Programes Especials d'Armament (PEAS), i la destinada al cost de les operacions militars a l'exterior. És també de gran rellevància aquest any l'important augment de la despesa destinada a l'I+D militar.

Com cada any, a la proposta dels Pressupostos Generals de l'Estat, el destinat al Ministeri de Defensa ha estat menysvalorat amb respecte a les necessitats i compromisos de despesa. Així, quan s'afirma que Defensa augmenta un 1,1% el seu pressupost s'està enganyant, tant al Parlament com a l'opinió pública. El ministre Cristóbal Montoro, amb la complicitat del titular de Defensa, Pedro Morenés, saben que la despesa final del ministeri serà, amb molta probabilitat, un 30% superior a allò consignat, tal i com ve essent habitual al pressupost dels darrers anys.

Per exemple amb referència a la partida que té a veure amb les operacions militars més enllà de les fronteres espanyoles, es consignen tots els anys 14,16 milions, quan any rere any es produeix una despesa d'entre 700 i 800 milions, que són aportats des del Fons de Contingències.

En allò referent als PEAS, el Govern, com ve fent en anys anteriors, ha tornat a pressupostar la xifra de 6,84 milions per fer front al seu pagament, quan als darrers tres anys ha aprovat un crèdit extraordinari que ha suposat augments en la partida de compra d'armament de fins a un 250%. De fet, en 2012 la despesa real va ser de 1782,77 milions, en 2013 de 879,48, i en 2014 de 883,65 milions. Per al proper any 2015, i d'acord amb la programació de pagament dels PEAS del propi Ministeri, s'hauran d'abonar al voltat de 1000 milions. Llavors, perquè es pressuposten tan sols 6,8 milions? Sens dubte es tracta d'un frau.

Però encara hi ha un tercer element no menys alarmant. És el referent a la Investigació i el Desenvolupament de noves armes. L'I+D militar creix en un 43,5% respecte a 2014, i passa de 506,8 a 727 milions, dels quals 563,9 seran crèdits a les empreses d'armament a zero interès, lligats als mencionats PEAS. Aquests són concedits des del Ministeri d'Indústria, i per tant tampoc sumen com a despesa en el pressupost de Defensa.

En 2015, com ve passant cada any, el pressupost militar espanyol manca no sols de transparència, sinó també de realisme. En un context permanent de crisi econòmica, en el que les necessitats socials són una prioritat per a la ciutadania, es torna a augmentar la despesa militar, traient recursos de les polítiques que persegueixen el benestar social.

ÍNDIX DE TAULES I GRÀFICS

Taula 1. La despesa militar d'Espanya 2014 i 2015	9
Taula 2. Modificacions del pressupost de Defensa	10
Taula 3. Augments del pressupost del Ministeri de Defensa 2012-2015	11
Taula 4. Principals Indicadors de la despesa militar a Espanya (pressupost inicial)	12
Taula 5. Polítiques de Despesa del Govern d'Espanya 2008-2015	13
Taula 6. Programes Especials d'Armament vigents	16
Taula 7. Diferència entre cost inicial i final principals PEAS	17
Taula 8. Despesa liquidada de Forces Militars a l'exterior	19
Taula 9. I+D militar espanyola respecte a l'I+D total (1997-2015)	21
Taula 10. Inversions Militars respecte a Inversions de l'estat	23

Gràfic 1: Evolució de la despesa militar espanyola 2006-2015	8
Gràfic 2: La despesa militar real espanyola per partides 2015	10
Gràfic 3: Modificacions pressupostàries en Defensa 2012- 2015	11
Gràfic 4: Evolució del pressupost del Ministeri de Defensa (inicial i liquidat 2012-2015)	12
Gràfic 5: Evolució de les polítiques de despesa del Govern espanyol 2008-2015	13
Gràfic 6: Diferència entre cost inicial i final principals PEAS	14
Gràfic 7: Diferència entre cost inicial i final PEAS	15
Gràfic 8: Evolució de la despesa en operacions militars a l'exterior d'Espanya (1990-2014) .	18
Gràfic 9: Despesa espanyola en operacions militars a l'exterior 1990-2014	20
Gràfic 10: Evolució de l'I+D militar espanyola	21
Gràfic 11: Evolució de les inversions militars espanyoles (2002-2015)	22

**La informació oferida
any rere any pel govern
en la presentació dels
Pressupostos Genrals
de l'Estat és insuficient
i voluntàriament
deficient**

1. INTRODUCCIÓ

El present informe fa el càlcul real de la despesa militar espanyola i les partides de despesa en que es sustenta, ja que la informació oferta any rere any pel govern en la presentació dels Pressupostos Generals de l'Estat és insuficient i voluntàriament deficient. D'aquesta manera s'observa de quina manera la despesa militar real espanyola és més del doble de l'anunciada per al Ministeri de Defensa, obviant tant el criteri OTAN com el de centres de referència en la seguretat i defensa com el SIPRI. Per a la seva realització s'han consultat els documents oficials presentats pel Govern espanyol per al seu posterior debat parlamentari, el qual ha donat com a resultat el rebuig de tota l'oposició parlamentària a la falta de transparència del pressupost de Defensa espanyol. No obstant això, la majoria absoluta del partit al govern farà amb tota probabilitat que el pressupost proposat pel Ministre d'Hisenda sigui el finalment aprovat.

Per analitzar l'escandalosa falta de transparència del pressupost militar s'ha dividit l'informe en tres capítols. En el primer es mostra el pressupost real, aplicant els criteris internacionalment acceptats, analitzant les modificacions pressupostàries que cada any es produeixen al llarg de l'exercici pressupostari amb caràcter extraordinari. En aquest primer apartat es mostra de quina manera el pressupost militar s'ha vist beneficiat per menors retallades que altres ministeris de component social. En un segon capítol s'aborden amb detall les tres principals partides que, pel seu volum econòmic i rellevància, exemplifiquen la voluntat d'ocultació de la despesa militar pel govern espanyol: els Programes Especials d'Armament, les operacions militars a l'exterior i la despesa en I+D militar. En últim lloc, es proposen una sèrie de recomanacions per no solament millorar la transparència de la despesa militar espanyola, sinó per reduir-ho a nivells acceptables, tenint en compte les necessitats del país.

2. ESPANYA SEGUEIX PRIVILEGIANT LA DESPESA MILITAR

2.1 La despesa militar real en 2015

El pressupost del Ministeri de Defensa per al 2015, presentat als Pressupostos Generals de l'Estat, és de 6853,85 milions d'euros, un 1,14% superior al pressupostat inicialment en 2014. Com és habitual, la despesa de personal per a salaris de tropa i comandaments es porta la major part del pressupost del ministeri. Aquest any el 65,7%, és a dir, 4503,12 milions d'euros. Les forces armades són un dels cossos que gaudeixen de millor reputació entre la població, així ho indiquen els sondejos d'opinió del CIS. Vist així, resulta difícil reduir la despesa en defensa sense haver de reduir el número d'efectius militars. Malgrat això, el mateix Ministeri de Defensa xifra en 27000 els efectius necessaris per fer front als compromisos, tant per la defensa del territori com per a les missions a l'exterior. Així ha disposat deixar 12000 efectius per a la seguretat interna, vigilància marítima i espai aeri, i 15000 com una força d'intervenció ràpida per a missions

internacionals. Si aquesta xifra pot ser una xifra raonable en quant a la dimensió de l'exèrcit espanyol, en 2014 les forces Armades disposen de 122256 efectius: 45.587 comandaments i 76669 militars de tropa i marineria en actiu. Al 2015 es preveu rebaixar aquesta xifra a 120.000. Això es pretén aconseguir sobre la base d'amortitzar les places dels comandaments que acaben els seus contractes i els que es jubilen o passen a la reserva.

Tot i això, el contingent continua essent molt desproporcionat entre comandaments, 41000, i tropa, 79000 (un comandament per cada 1,9 soldats). Les Forces Armades mantenen 250 generals, 1050 coronels i 3500 tinents coronels. Sens dubte un despropòsit en proporció amb la tropa, que en sí mateixa ja està sobre-dimensionada per a les necessitats de la defensa. El propi ministre, Pedro Morenés, va declarar que era més operatiu disposar d'un 20% ben equipat i disposat per actuar amb immediatesa, i mantindre un 80% en situació de reserva, que tenir un 100% dels efectius mal equipats. A més, el Ministeri disposa de 35.017 civils que presten serveis en les diferents dependències de Defensa.

Gràfic 1: Evolució de la despesa militar espanyola 2006-2015 (en milions d'euros corrents)

La despesa militar no relacionada amb salaris, serveis, missions a l'exterior i, especialment el destinat a l'adquisició d'armaments, no gaudeix de bona opinió entre la majoria de la ciutadania

En canvi, la despesa militar no relacionada amb salaris, serveis, missions a l'exterior i, especialment el destinat a l'adquisició d'armaments, no gaudeix de bona opinió entre la majoria de la ciutadania. Això és segurament degut a que el servei que ofereix l'estament militar no és percebut com a tan necessari davant d'altres despeses de caràcter social. Aquest és un dels elements que justifiquen l'opacitat en la despesa militar per part de l'Estat, i que una part de la despesa destinada a l'adquisició d'armaments, -en especial els costosos Programes Especials d'Armaments (PEAS), que arriben a xifres excepcionals any rere any-, no es contemplin en el pressupost inicial que s'aprova al Congrés dels Diputats, o les missions a l'exterior, que tampoc es comptabilitzen al pressupost inicial de Defensa i sorgeixen des del Fons de Contingències. Els mateixos PEAS, per a la seva execució, fan arribar a les empreses ingents recursos en forma d'I+D des del Ministeri d'Indústria.

Altres despeses que componen el pressupost militar real es destinen a l'ISFAS, un institut destinat a sufragar la mutualitat de les Forces Armades amb un cost de 600 milions que surt d'un estrany ministeri anomenat *Otros Ministerios*. És el cas també de la Guàrdia Civil, que tot i que reconeix que la majoria de les seves missions són civils, es tracta d'un cos paramilitar que es regeix per la disciplina

Taula 1. La despesa militar d'Espanya 2014 i 2015 (en milions d'euros corrents)

Conceptes	Any 2014	Any 2015	2014/2015	
Ministeri de Defensa	5.745,77	5.767,72	0,38%	Augmenta
Organismes Autònoms del Ministeri de Defensa	1.030,98	1.086,13		Augmenta
Total inicial Ministeri de Defensa	6.776,75	6.853,85	1,14%	Augmenta
Classes passives militars	3.314,00	3.294,96		Disminueix
ISFAS (Altres ministeris)	556,37	600,33		Augmenta
Guàrdia Civil (Ministeri de l'Interior)	2.615,67	2.620,17		Augmenta
Crèdits I+D (Ministeri d'Indústria)	343,60	563,92	64,12%	Augmenta
Organismes militars internacionals (Ministeri d'Exteriors)	15,20	0,00		Es posposa el pagament al 2016
Total Defensa criteri OTAN	13.621,59	13.933,23	2,29%	Augmenta
Centre Nacional d'Intel·ligència (Ministeri de Presidència)	203,69	223,68		Augmenta
Interessos del Deute Públic	1.197,60	1.120,14		Augmenta
Total Despesa Militar inicial	15.022,88	15.277,05	1,69%	Augmenta
Diferència inicial/liquidat*	1.860,91	1.402,70		Estimació en base als últims 10 anys
TOTAL DESPESA MILITAR FINAL	16.883,79	16.679,75	-1,21%	Probablement superarà els 17.000
Despesa militar final/PIB	1,59%	1,54%		>1,6%
Despesa Militar inicial/Pressupost total Estat	3,99%	3,79%		

* Estimació calculada com a mitjana del període 2005-2014

Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat.

A la Taula de l'Annex es pot veure l'evolució de la despesa militar dels darrers deu anys.

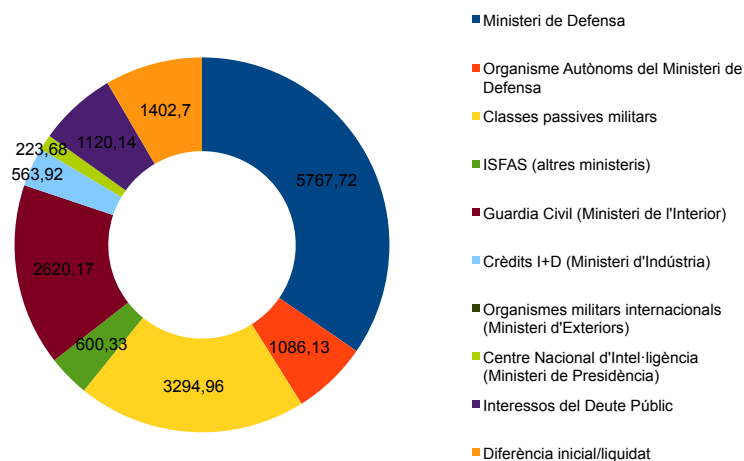
militar, amb tots els condicionants que això implica, i, per tant, tot i que depèn del Ministeri de l'Interior, el criteri OTAN ho contempla com a despesa militar. Totes aquestes partides són partides que camuflen la despesa real de Defensa.

El repartiment de la resta de despeses militars per altres ministeris ja no respon a una intenció d'opacitat, sinó que obeeix a altres lògiques pressupostàries. Té explicació que la despesa relativa a les pensions es comptabilitzi com a classes passives de la seguretat social; o que les aportacions a organismes internacionals sorgeixin des del Ministeri d'Exteriors, tot i que és cert que alguns d'ells tenen a veure directament amb el fet militar, com l'OTAN, o els diferents acords de desarmament. Pel que respecta al CNI, els serveis secrets de l'Estat, a dia d'avui depenen de la Presidència del Govern, però al passat fou un organisme de Defensa. El CNI és un servei d'informació i intel·ligència del que es podria objectar que no és un organisme militar, però que en canvi està dirigit per un general i bona part del seu personal és militar, i a més, de ben segur que compleix amb missions que tenen a veure amb qüestions de seguretat militar.

Totes aquestes partides, estiguin camuflades o no, s'han de contemplar com a despesa militar, doncs tenen una funció relacionada amb les forces armades i la

defensa. A més, l'OTAN aconsella a tots els estats membres que comptabilitzin totes les despeses relacionades amb la defensa com a despesa militar, i a aquest efecte estableix uns criteris per a que els estats els tinguin presents i que s'aplica al nostre anàlisi, com també ho fa el SIPRI, principal institut d'anàlisi internacional en temes militars i d'armament.

Gràfic 2: La despesa militar real espanyola per partides 2015
(en milions d'euros corrents)

Font: Elaboració pròpia

El pressupost del Ministeri de Defensa inicial dista molt del que efectivament es liquidarà a final d'any, degut a que pateix recurrents modificacions durant el transcurs de l'exercici

2.2 Les modificacions del pressupost de Defensa

El pressupost del Ministeri de Defensa inicial dista molt del que efectivament es liquidarà a final d'any, degut a que pateix recurrents modificacions durant el transcurs de l'exercici. Aquestes ampliacions del pressupost de defensa recauen, principalment, en crèdits extraordinaris per al pagament de nous armaments i en la partida per a les missions a l'exterior que prové del Fons de Contingències. Però hi ha més incorporacions que provenen de transferències d'altres ministeris. La més important, la generada per ingressos propis, que suposa, depenent de l'any, al voltant de 200 milions. Aquest ingrés prové de la venda de patrimoni de defensa. Sabut és que aquest Ministeri té un dels majors patrimonis de l'estat: casernes, vivendes militars, instal·lacions, camps de tir i maniobres. Així, el go-

Taula 2. Modificacions del pressupost de Defensa (en milions d'euros corrents)

Anys	2012	2013	2014 ¹	Previsió 2015
Crèdits extraordinaris	1.782,77	879,48	920,27	1.000 ²
Partides ampliables	753,08	782,47	722,74	752,8 ³
Transferències	2,16	55,17	18,64	25,3 ³
Generats per ingressos propis	192,31	213,1	193,53	199,6 ³
Organismes Autònoms	13,18	22,65	5,74	13,9 ³
Altres	19,23			
Total modificacions pressupostàries en Defensa	2.762,73	1.952,87	1.860,92	1.991,59

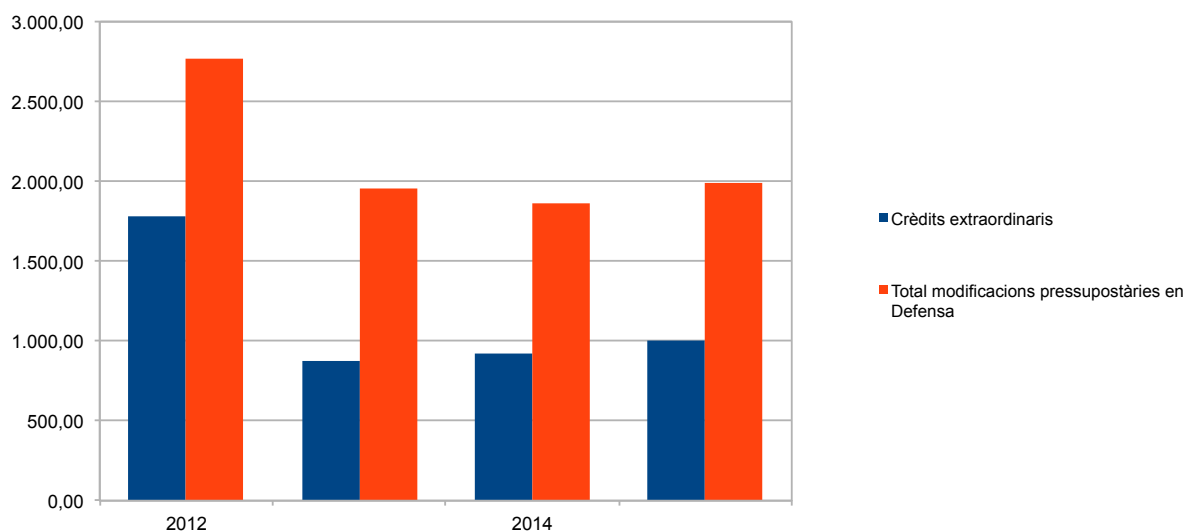
Font: Elaboració pròpia

1. Les modificacions de 2014 són provisionals; 2. Anunciat pel govern; 3. Mitjana dels darrers tres anys

vern autoritza la seva alienació i que els ingressos reverteixin al propi Ministeri, incorporant-los al seu pressupost. L'estat es descapitalitza venent patrimoni dels espanyols per a mantenir les forces armades i adquirir armament.

Gràfic 3: Modificacions pressupostàries en Defensa 2012-2015

(en milions d'euros corrents)

Font: Elaboració pròpia

És difícil estimar el veritable augment del pressupost del Ministeri de Defensa, però es pot fer realitzant una previsió de la despesa militar agregada al llarg de l'any de forma extraordinària, i tenint en compte que als tres darrers anys ha voltat el 30%. En efecte, les modificacions realitzades durant l'any del pressupost de defensa han estat de 2762 milions en 2012 (un 37,3%) i de 1952 milions d'euros en 2013 (28,2%). En 2014, a data de 30 de setembre ha patit una alteració de 1860 milions, un 27,5% respecte de l'inicial. L'augment del pressupost del Ministeri de Defensa entre 2014 i 2015 serà aproximadament d'un 2,4%.

Taula 3. Augments del pressupost del Ministeri de Defensa 2012-2015

(en milions d'euros corrents)

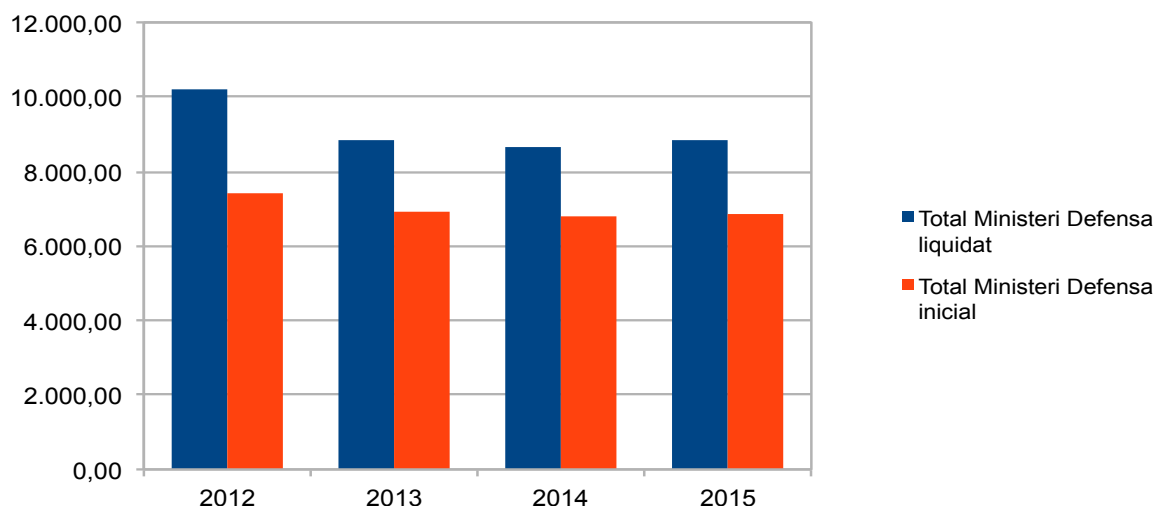
Conceptes	2012	2013	2014*	2015**	Variació 2014/2015
Ministeri de Defensa	9.066,29	7.867,10	7.600,95		
Organismes Autònoms del Ministeri de Defensa	1.108,18	999,30	1.036,72		
Total Ministeri Defensa liquidat	10.174,47	8.866,40	8.637,67	8.845,14	+2,4%
Total Ministeri Defensa inicial	7.411,74	6.913,65	6.776,75	6.853,55	+1,1%
Diferència pressupost inicial i final	-2.762,73	-1.952,75	-1.860,92	1.991,59	
Variació %	-37,3%	-28,2%	-27,5%	29,1%	

*Liquidació provisional a 9/2014; ** Previsió del Centre Delàs. Font: Elaboració pròpia

En conclusió, el pressupost de defensa espanyol compta amb recurrents infravaloracions en partides concretes i diferents despeses, que essent indubtablement militars, es troben repartides per altres ministeris ja descrits, als que es deuen afegir els interessos del deute públic generat pel Ministeri de Defensa. Unes despeses que situen el pressupost de Defensa en una suma molt superior als 6853 milions anunciats pel govern. Si a més afegim totes les modificacions que es portaran a terme durant l'exercici, i que en els darrers deu anys suposen una

El pressupost de defensa espanyol compta amb recurrents infravaloracions

Gràfic 4. Evolució del pressupost del Ministeri de Defensa (inicial i liquidat) 2012-2015 (en milions d'euros corrents)

Font: Elaboració pròpia

mitjana de 1402 milions, llavors la despesa militar es situa en 16679,7 milions, una xifra que suposa un 243% superior a l'aprovada per al Ministeri de Defensa. En aquest cas, la despesa militar espanyola arribarà molt probablement a l'1,54% del PIB en l'any 2015 (que amb les xifres finals arribarà amb facilitat a l'1,6%), més proper al 2% que promulga l'OTAN, que al 0,63% que afirma tenir el Govern espanyol.

Taula 4. Principals Indicadors de la despesa militar a Espanya (pressupost inicial) (en euros corrents)

Indicadors	2014	2015
Despesa militar diària	45,27 milions	45,69 milions
Despesa militar anual per habitant	353 euros	353,90 euros
Despesa militar / PIB	1,41%	1,54%
Despesa militar / pressupost total	3,99%	3,79%
Variació despesa militar (inicial)	-3,55%	11,03%
Inversions militars	900,64 milions	1.117,82 milions
Inversions militars / total d'inversions	7,45%	8,53%
Variació inversions militars	17,10%	24,11%
I+D militar total	506,84 milions	726,92 milions
I+D militar / I+D total	8,25%	11,36%
Variació I+D militar	39,45%	43,51%

Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat

La despesa militar espanyola arribarà molt probablement a l'1,54% del PIB en l'any 2015 (que amb les xifres finals arribarà amb facilitat a l'1,6%), més proper al 2% que promulga l'OTAN, que al 0,63% que afirma tenir el Govern espanyol

2.3 La prioritització de Defensa enfront d'uns altres ministeris

El Ministeri d'Hisenda d'acord amb el de Defensa manté una enginyeria comptable que li permet falsejar el pressupost del Ministeri de Defensa i impedir que l'opinió pública conegui la despesa militar real espanyola. El pressupost de defensa des de l'arribada de la crisi en 2008, en termes reals ha baixat un 18%, mentre que ministeris com Educació ho ha fet en un 22,5%, Sanitat en un 12%, Treball en un 38%, Cultura en un 38%, Investigació civil en un 26% o en Infraestructures un 32%. Resulta evident que Defensa s'ha vist privilegiada davant dels ajustos als ministeris de caràcter social, o d'aquells altres que contribueixen al foment de l'ocupació. En la proposta de pressupost per al proper any s'observa com el Ministeri de foment baixa en un 14,2%, el d'Ocupació i Seguretat Social un 15,5%. Tot això en un context pressupostari en el que els serveis bàsics continuen patint els efectes de les enormes retallades acumulades des de l'inici de la crisi. Uns pressupostos de l'estat que estan augmentant la insolidaritat amb les capes més desfavorides de la societat espanyola, doncs els ajustos aplicats per a reduir la despesa pública van en contra de l'interès general ja que contribueixen al deteriorament dels serveis bàsics de la població.

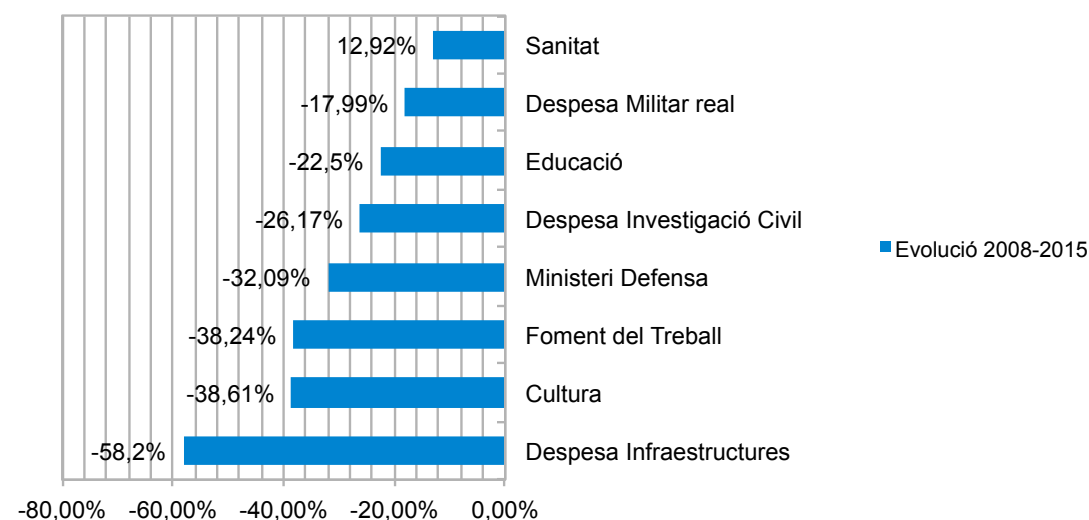
Taula 5. Polítiques de Despesa del Govern d'Espanya 2008-2015

(en milions d'euros corrents)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Evolució 2008-2015
Ministeri Foment del Treball	7.684	7.584	7.751	7.329	5.765	3.772	4.073	4.746	-38,24%
Ministeri Sanitat	4.434	4.623	4.635	4.264	3.976	3.856	3.840	3.861	-12,92%
Ministeri Educació	2.933	2.988	3.092	2.843	2.220	1.945	2.150	2.273	-22,50%
Ministeri Cultura	1.220	1.284	1.199	1.104	942	722	716	749	-38,61%
Despesa Infraestructures	14.690	13.177	14.325	8.859	6.901	5.966	5.452	6.141	-58,20%
Despesa Investigació Civil	7.677	8.203	8.088	7.576	5.629	5.562	5.633	5.668	-26,17%
Ministeri Defensa	10.091	9.726	9.154	8.560	7.411	6.913	6.776	6.853	-32,09%
Despesa Militar real	20.587	19.770	19.233	18.409	18.819	17.135	16.527	16.883	-17,99%

Font: Elaboració pròpia. Pressupostos Generals de l'Estat

Gràfic 5: Evolució de les polítiques de despesa del Govern espanyol 2008-2015

Font: Elaboració pròpia

La compra d'armament suposa una de les partides de despesa militar més voluminosa, arribant als 384 milions d'euros

3. LES PRINCIPALS DESPESES MILITARS OCULTADES PER DEFENSA

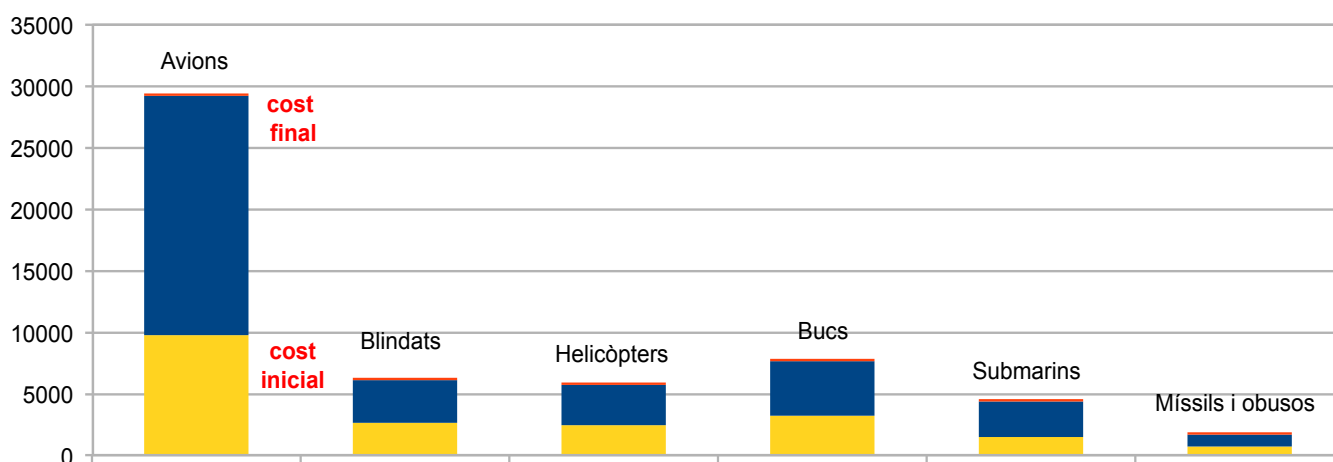
3.1 Inversions militars i compra d'armament

La compra d'armament suposa una de les partides de despesa militar més voluminosa. Per un costat hi ha les inversions en diferents materials, algunes infraestructures i instal·lacions operatives dels tres exèrcits, Terra, Armada i Aire i del seu Òrgan Central, al que s'ha d'afegir l'adquisició d'armament divers al marge dels PEAS. L'import total d'aquesta partida ascendirà el proper any a 384 milions. Les principals inversions i compres d'armament seran: l'adequació de les instal·lacions de les bases de l'OTAN a Espanya; míssils *Meteor*; vehicles de combat *Piraña* per a l'exèrcit de Terra; míssils *Seasparrow* per a les fragates *F-100*; projectes complementaris per a les fragates *F-100*; bucs BAM i avions AV-8B per a l'Armada; extensió vida helicòpter AB-212 per a l'Armada; la construcció de bases per a l'exèrcit de l'Aire. Malgrat això, la principal despesa en concepte d'inversions militars que cada any realitza el Ministeri de Defensa és el relatiu a la compra de nou armament lligat als Programes Especials d'Armament, del que es preveu la concessió d'un nou crèdit extraordinari d'almenys 1000 milions, no comptabilitzats en el pressupost inicial del Ministeri de Defensa.

3.1.1 La factura dels PEAS incrementa el deute i el dèficit públic

El Govern, com ve fent en anys anteriors, ha tornat a pressupostar la xifra de 6,84 milions per al pagament dels PEAS, quan als darrers tres anys ha estat aprovat un crèdit extraordinari que ha suposat augments en aquesta partida de fins a un 250%. De fet, en 2012 la despesa real fou de 1782,77 milions, en 2013 de 879,48, i en 2014 de 883,65 milions. Per al proper any 2015, i d'acord amb la programació de pagament dels PEAS del propi Ministeri, s'hauran d'abonar molt probablement al voltant de 1000 milions. La factura pendent de pagament es xifra, segons el Ministeri, en 26500 milions, segons els nostres càlculs en 30500 milions. Aquesta diferència prové del supòsit que es portaran a terme vendes de 15 avions *Eurofighter* i 13 avions de transport *A400* per 4000 milions, el qual reduiria la factura pendent de pagament a les empreses. Però com aquestes vendes són més que improbables, el més lògic és que es retardi el lliurament de les armes i s'afegeixin costos de finançament, amb la qual cosa, la factura final pot ser encara superior.

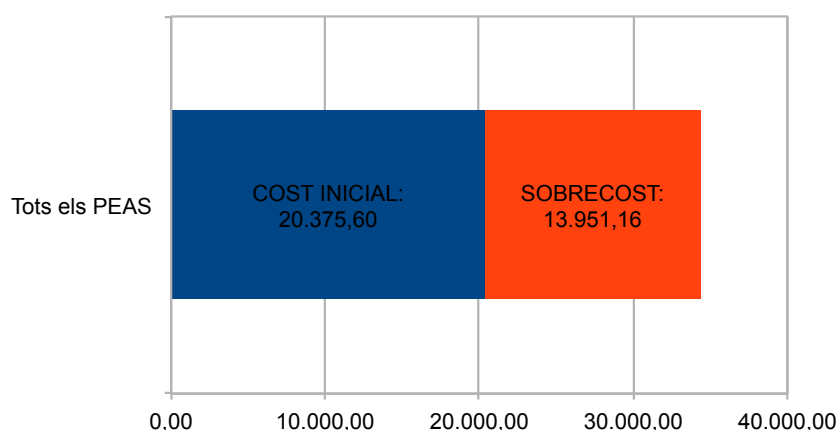
Gràfic 6. Diferència entre cost inicial i final principals PEAS (en milions d'euros corrents)

Font: Elaboració pròpia

Els Programes Especials d'Armaments es van aprovar el 1997 de la mà del govern presidit per José María Aznar. Els primers grans projectes van ser l'avió de combat F-2000, l'*Eurofighter*, les fragates *F-100* i els blindats *Leopardo*. Tot i que els tres programes ja s'havien dissenyat i negociat per a la seva posada en marxa abans de finalitzar l'anterior govern de Felipe González del PSOE. D'aquesta manera els tres exèrcits, Terra, Mar i Aire veien reforçats els seus sistemes de defensa. Posteriorment van anar sumant-se nous programes fins a aconseguir la xifra de 21, alguns ja finalitzats mentre que altres perduren. Fou al 1997 quan va sorgir el problema de com desenvolupar i finançar uns programes de tan alt cost sense incrementar de manera important el pressupost militar. Això, evidentment, tenia un elevat cost polític per al PP, que acabava d'arribar al Govern i es veia obligat a incrementar de manera important la despesa militar, el que no seria ben acollit per l'opinió pública. La solució la va trobar la Gerència de Cooperació del Ministeri de Defensa mitjançant una fórmula de "comptabilitat creativa" que consistia en establir un conveni amb el Ministeri d'Indústria per a que aquest concedís préstecs a les indústries militars per a desenvolupar programes d'I+D,

Gràfic 7. Diferència entre cost inicial i final PEAS (en milions d'euros)

Font: Elaboració pròpia

a zero interès i a retornar en 20 anys, que tornarien quan defensa portés a terme el pagament de les armes. D'aquesta manera s'aconseguien tres propòsits: no incrementar massa aparentment la despesa militar del Ministeri de Defensa; segon, augmentar la contribució en I+D d'Espanya, que enguany estava en un 0,6% del PIB, a la cua dels països de l'OCDE; i tercer, la indústria militar veia satisfetes les seves demandes de suport per a finançar la investigació i desenvolupament dels nous prototips d'armament. Han transcorregut els anys, i els PEAS s'han anat incrementant en nombre així com en el seu import; com es tractava de programes d'alt cost, a molts d'ells els va ser retardada la data d'entrega, el que va afegir costos suplementaris, i per últim, com succeeix amb la majoria de les grans inversions, van patir contínues modificacions que van acabar augmentant el cost final de les armes fins arribar als 34326 milions d'euros actuals.

Els PEAS han generat un immens deute, que tan sols ha beneficiat al complex militar-industrial, és a dir, als obscurs interessos que envolten la fabricació d'armament: accionistes de les empreses, alguns militars i polítics que s'han confabulat per fabricar armes sense cap sentit de la realitat, entesa aquesta com seguretat per a la població, i han generat un enorme forat negre que engoleix recursos que serien molt més productius en l'àmbit civil, que representen, ni més ni menys que un 3,4% del PIB i que comporten un deute que avui no se sap com resoldre, doncs a mida que es va abonant es converteix en deute públic. Una hipoteca que heretaran els propers governs i que no té una altra solució que la seva revisió i anulació doncs, tot i que es tracta de contractes blindats i representen indemnitzacions, sempre seran menors que el balafament actual.

Tot i que sobre aquest punt, el més correcte seria portar a terme una auditoria sobre aquests programes per detectar si han existit perversions als contractes com prevaricació, tracte de favor, informació privilegiada, comissions indegudes i altres perversions tan habituals en l'àmbit del comerç d'armes.

Taula 6. Programes Especials d'Armaments vigents
(en milions d'euros)

Denominació	Empreses	Període	Cost inicial	Cost actual
87 Avions EF-2000	EADS-CASA, Santa Bàrbara, ITP, Indra, Aeronova, TecnoBit	1997/2024	6.363,10	13.596,47
239 Blindats Leopard	Santa Bàrbara, Indra, Navantia, Electroop, Amper	1996/2017	1.941,77	2.524,56
212 Blindats Pizarro	Santa Bàrbara, Steyr, Puch, Indra, Sapa Placencia	2005/2024	707,47	949,95
24 Helicòpters Tigre	Eurocopter, Sener, Amper, ECESA, Indra	1997/2014	1.081,82	1.548,03
45 Helicòpters NH-90	Eurocopter, Sener, ECESA General Electric, ITP, Indra	2006/2012	1.260,00	1.492,44
27 Avions A400-M	EADS-CASA, Flabel, ITP, Sener, TecnoBit, Alcor	2001/2020	3.449,81	5.819,37
1 Fragata F-105	Navantia, Indra, Maxam	2006/2012	475,00	836,24
4 Submarins S-80	Navantia, TecnoBit, SAE, Indra, Técnicas Reunidas	2011/2014	1.502,53	2.800,00
4 Fragates F-100	Navantia, Indra, Maxam	1997/2010	1.602,80	1.997,50
1 Buc BPE	Navantia, Indra, Sainsel	2004/2010	360,00	505,47
770 Míssils Iris T (EF-2000)	Sener, Expal, ICSA	2005/2011	247,32	282,43
4 Bucs BAC	Navantia, Indra, Sainsel	2003/2022	213,00	260,16
4 Bucs BAM	Navantia, Indra, Sainsel,, Navalips	2006/2012	215,00	530,41
43 Míssil Taurus (EF-2000)	Taurus Systems, EADS, Sener	2004/2010	57,00	59,64
2600 Míssils anticarro Spike	Rafael (Israel), Santa Bàrbara, TecnoBit	2007/2022	260,00	364,69
70 Obús 155 mm	EADS-CASA, Indra, ITP, Iberia	2006/2023	180,50	195,99
4 Helicòpters Cougar UME	Eurocopter	2007/2011	76,00	80,01
Avió UME	EADS-CASA			40,55
Nodos CIS UME	Indra			60,37
8 Helicòpters EC-135	Airbus Helicopters	2013/2015	49,00	49,00
2 Bucs BAM	Navantia, Indra, Sainsel,, Navalips	2014/2019	333,48	333,48
TOTAL			20.375,60	34.326,76

Font: Elaboració pròpia

Taula 7. Diferència entre cost inicial i final principals PEAS

(en milions d'euros)

Avions	9812,91	19415,84	97,86%
Blindats	2649,24	3474,51	31,15%
Helicòpters	2466,82	3169,48	28,48%
Bucs	3199,28	4463,26	39,51%
Submarins	1.502,53	2.800,00	86,35%
Míssils i obusos	744,82	902,75	21,20%
Tots els PEAS	20.375,60	13.951,16	

Font: Elaboració pròpia

3.1.2 L'ampliació dels PEAS

Malgrat mantenir una factura pendent amb els programes d'armament especials de 30500 milions d'euros, el govern ja ha anunciat un nou projecte d'ampliació de les capacitats armamentístiques de les Forces Armades espanyoles. En la presentació del Pressupost 2015, el Secretari de Defensa, Pedro Argüelles, va detallar que per al proper any, es preparen nous PEAS que es dotaran amb ajudes en I+D des del Ministeri d'Indústria: un programa d'un nou model de fragates, la *F-110*, que en 2015 disposarà de 37 milions de pressupost per a fabricar una unitat amb un cost final aproximat de 800 milions, que s'ha d'afegir als cinc que es pretenen construir a Navantia. A més, es preveu la compra d'entre 350 i 400 unitats d'un nou blindat 8x8, dels que s'aportaran 41 milions al 2015 i amb un cost final d'entre 1000 i 1500 milions d'euros. A més, als mitjans de comunicació (El País 27/10/2014) s'anuncien altres nous programes: tres unitats d'un avió cisterna, possiblement l'*Airbus 330 MRTT*, amb un cost de 800 milions; quatre avions no tripulats (dron) amb un import d'entre 200 i 300 milions. En total, els quatre nous programes suposaran una despesa addicional de 10000 milions per als propers deu anys. D'aquesta forma, la factura armamentística espanyola pendent de pagament es situarà als 40000 milions d'euros.

Aquest deute es el principal maldecap per al Ministeri de Defensa, doncs acomplir amb els compromisos representa destinar uns 1000 milions anuals, i que en els propers anys poden arribar als 2000, doncs a mesura que aquests finalitzen, s'incrementen les entregues d'armament, s'han de saldar els contractes i a més afegir les revisions tecnològiques i de modernització d'aquests programes. Els 30500 milions actuals o els més de 40000 futurs, tenen sumits els comptes del Ministeri de Defensa en col·lapse financer, i són fruit d'una improvisada actuació política dels governs tant del PP com del PSOE amb l'únic objectiu d'afavorir el negoci d'unes poques indústries militars. Uns programes que els mateixos comandaments militars en privat critiquen, doncs moltes d'aquestes armes no tenen cap utilitat estratègica per a la defensa nacional. La majoria d'elles, no han entrat ni entraran mai en servei, fora de portar a terme maniobres. El blindat *Pizarro* i *Leopard* o l'obús de 155mm difícilment es desplaçaran a escenaris llunyans, doncs estan dissenyats per escenaris de combat en el propi territori nacional. Altres com l'*Eurofighter*, el submarí *S-80*, el Buc de Projecció Estratègica o les fragates són armes pensades per a desplaçar-se a llargues distàncies, però difícilment ho faran perquè les potències amb qui participem dins l'OTAN en missions internacionals, especialment EEUU, no han permès fins avui que les forces armades espanyoles portin el pes dels combats als conflictes on s'ha participat (Iraq, Afganistan, Líbia, Bòsnia), i tan sols s'han fet feines de recolzament, ajuda i reconstrucció a la reraguarda.

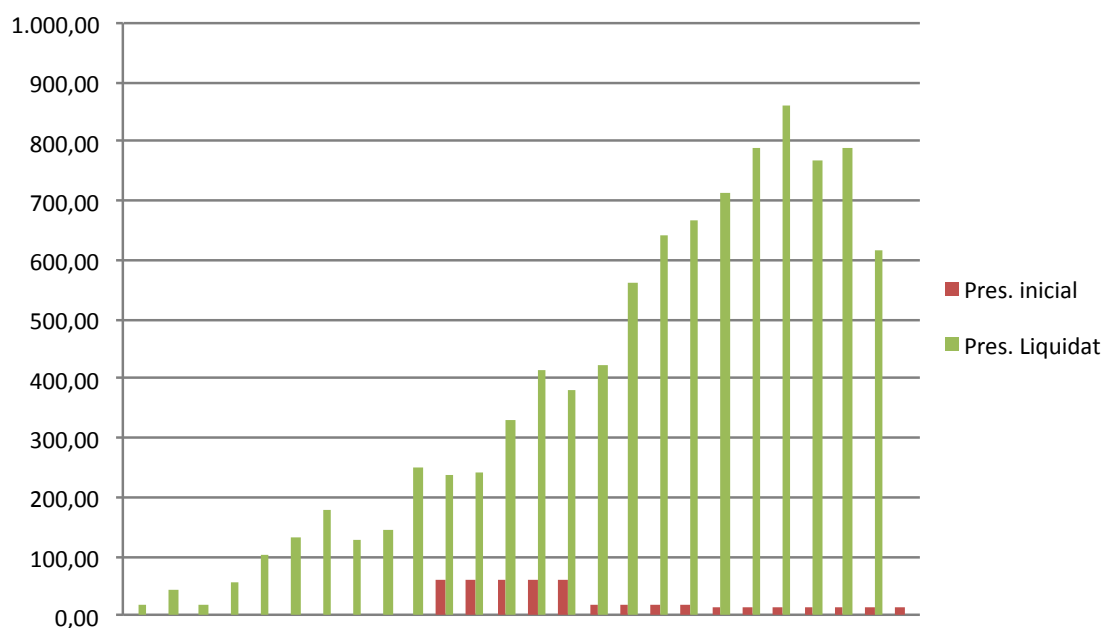
La factura armamentística espanyola pendent de pagament es situarà als 40000 milions d'euros

En el pressupost de 2015 es consignen 14,36 milions, quan als últims anys s'ha produït una despesa real d'entre 700 i 800 milions

3.2 La despesa de les operacions militars a l'exterior

En allò referent a la partida sobre les operacions militars més enllà de les fronteres espanyoles, en el pressupost de 2015 es consignen 14,36 milions, quan als últims anys s'ha produït una despesa real d'entre 700 i 800 milions. Aquesta inexplicable manca de previsió de la despesa pública en operacions militars a l'exterior obliga a que siguin aportats d'un calaix de sastre del pressupost (Fons de Contingències), que té com a objectiu fer front a despeses inesperades, com pot ser el cas de catàstrofes naturals.

Gràfic 8. Evolució de la despesa en operacions militars a l'exterior d'Espanya (1990-2014) (en milions d'euros corrents)

Font: Elaboració pròpia

El pressupost destinat a les operacions militars a l'exterior ha mantingut una evolució a l'alça constant des que Espanya començà a participar de manera activa com un actor global militar als anys 90. El còmput inicial del pressupost militar per aquests menesters ha estat sempre anecdòtic, si bé entre l'any 2000 i 2004 es preveia una quantitat una mica més propera a la realitat. La tendència a la baixa des de l'any 2011 respon a la gradual sortida de les tropes espanyoles de l'Afganistan, on el contingent espanyol serà reduït al mínim a partir de 2015. No obstant això, és més que probable que la despesa militar per operacions militars a l'exterior continui essent elevat, ja que el Govern espanyol ha decidit mantenir un rol actiu en la operació internacional contra l'Estat Islàmic, a l'Iraq. No en va, el 9 d'octubre, el Consell de Ministres donava llum verda a l'enviament d'un contingent de 300 militars per formar una brigada de l'exèrcit iraquí durant set o vuit mesos, tot i que la missió tindrà un termini de sis mesos prorrogable. A més d'una bateria de míssils *Scud* i 130 efectius desplaçats a Turquia en una missió de l'OTAN destinada a interceptar possibles atacs des de Síria.

Les principals operacions militars espanyoles i que consumeixen més recursos són les desplegades a l'Afganistan, les costes de Somàlia i Líban, tot i que existeixen un total de 10 missions militars de l'Exèrcit espanyol actualment en actiu. Les seves principals característiques per a 2014 i 2015 són les següents:¹ A l'actualitat Espanya participa en la regió de la Banya d'Àfrica mitjançant 4 operacions militars que han arribat a un cost acumulat de 530M€: l'*Operació Shield* en aigües de l'Índic, l'*Atalanta* de protecció als pesquers, la missió *EUTM* a Somàlia, i l'operació

1. <http://www.defensa.gob.es/areasTematicas/misiones/>

Taula 8. Despesa liquidada de Forces Militars a l'exterior

(en milions d'euros corrents)

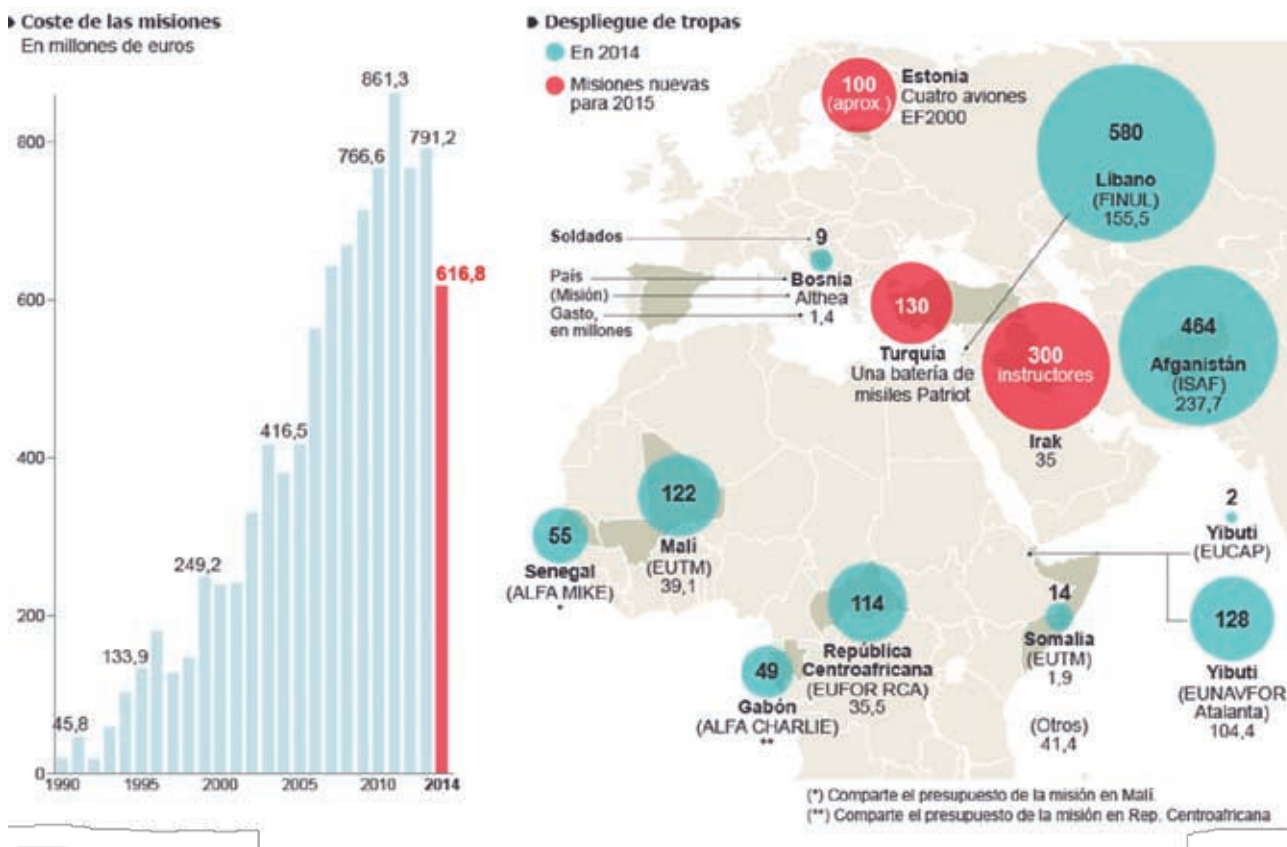
Any	Pres. inicial	Press. Liquidat
1990	0,00	18,74
1991	0,00	45,85
1992	0,00	17,70
1993	0,00	58,28
1994	0,00	103,11
1995	0,00	133,97
1996	0,00	180,28
1997	0,00	128,12
1998	0,00	146,38
1999	0,00	249,23
2000	60,10	239,63
2001	60,10	241,34
2002	60,10	330,55
2003	60,10	416,04
2004	60,10	380,62
2005	18,36	422,50
2006	18,36	563,90
2007	17,36	642,50
2008	17,36	668,74
2009 ¹	14,36	713,50
2010 ²	14,36	787,90
2011 ¹	14,36	861,39
2012 ³	14,36	769,08
2013 ⁴	14,36	791,20
2014 ⁵	14,36	616,80
2015	14,36	
TOTAL	472,46	9.527,35

Font: Elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat, 1. Info 9/7/2012; 2. Comissió Defensa 16/12/2010; 3. Comissió de Defensa 17/4/12; 4. Comissió de Defensa 18/12/2013; 5. Liquidació pressupost 2014, PGE

Construcción de Capacidades Marítimas Regionales en el Cuerno de África. La missió en la guerra d'Afganistan, *ISAF*, compta amb la participació acumulada de 20000 militars i un cost econòmic de més de 3500 M€, als que s'han d'afegir almenys uns altres 197,8 milions d'euros de l'operació paral·lela *Libertad Duradera* entre l'octubre de 2001 i el juliol de 2004. La missió *FPNUL –Libre Hidalgo*, al Líban té un cost de 1314 M€. Per a la resta de missions en Malí, República Centreafricana, Iraq i Turquia, encara és d'hora per calibrar el seu cost, però no serà inferior als 250 milions.

Gràfic 9. Despesa espanyola en operacions militars a l'exterior 1990-2014

Missions militars espanyoles en 2014 i 2015

Font: El País, 16/12/2014. Miguel González

3.3 El recolzament a l'I+D militar

L'I+D militar ha mantingut una tendència a la baixa des de l'any 2009, però als pressupostos de 2015 torna a ser incrementada d'una manera molt significativa. L'I+D militar creix un 43,5% respecte a 2014, i passa de 506,8 a 727 milions, dels que 563,9 seran crèdits a les empreses d'armament a zero interès. Aquest són concedits des del Ministeri d'Indústria per als contractes d'armament dintre del capítol dels PEAS.

Per a l'any 2015, els principals programes que rebran ajudes són:

- 57,8 M€ a l'avió militar de transport A400M
- 204,8 M€ al submarí S-80
- 62,1 M€ a l'helicòpter NH90
- 161,5 M€ al buc d'acció marítima BAM
- 37 M€ per a una fragata F-110 (projecte encara no aprovat)
- 41 M€ per a blindats 8x8 (projecte encara no aprovat)

L'augment de l'I+D militar contrasta amb l'escàs augment de l'I+D civil que només s'incrementa en un 4,8%, sens dubte un greuge per al desenvolupament de la productivitat i la millora social del país. D'altra part, aquests crèdits a l'I+D militar tenen en paral·lel un enorme galimaties comptable: sorgeixen com crèdits i aquests no han estat retornats a les arques públiques; els crèdits ascendeixen a l'astronòmica xifra de 16120 milions. Moltes de les armes ja han estat lliurades però en canvi els crèdits no han estat retornats al Tresor Públic. A qui competeix la devolució? Les empreses privades addueixen que aquests crèdits eren pagaments a compte i que quan van lliurar les armes se'ls va abonar la diferència

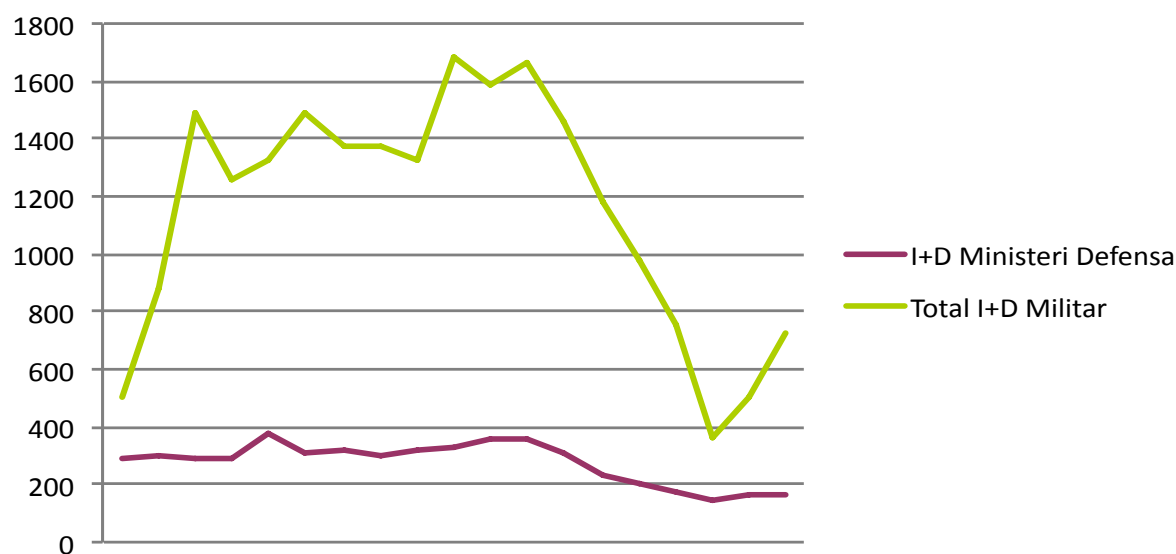
Taula 9. I+D militar espanyola respecte a la I+D total (1997-2015)

(en milions d'euros corrents)

ANYS	I+D Ministeri Defensa	I+D militar Ministeri Indústria	Total I+D Militar	I+D total	% Militar/total
1997	290,11 €	210,36 €	500,47 €	1.352,68 €	37%
1998	300,14 €	581,00 €	881,14 €	1.867,95 €	47%
1999	294,75 €	1.198,58 €	1.493,33 €	2.767,84 €	54%
2000	293,48 €	964,11 €	1.257,59 €	3.053,86 €	41%
2001	382,11 €	947,80 €	1.329,91 €	3.435,30 €	39%
2002	314,04 €	1.176,85 €	1.490,89 €	3.465,40 €	43%
2003	322,97 €	1.049,90 €	1.372,87 €	4.000,12 €	34%
2004	303,42 €	1.070,00 €	1.373,42 €	4.402,00 €	31%
2005	315,69 €	1.014,60 €	1.330,29 €	4.972,23 €	27%
2006	325,88 €	1.358,01 €	1.683,89 €	6.510,81 €	26%
2007	361,04 €	1.225,06 €	1.586,10 €	8.060,42 €	20%
2008	355,67 €	1.308,57 €	1.664,24 €	9.342,55 €	18%
2009	312,41 €	1.149,92 €	1.462,33 €	9.654,29 €	15%
2010	231,89 €	950,91 €	1.182,80 €	9.128,80 €	13%
2011	203,91 €	770,71 €	974,62 €	8.493,11 €	11%
2012	174,05 €	582,77 €	756,82 €	6.397,62 €	12%
2013	145,29 €	218,15 €	363,44 €	5.926,29 €	6%
2014	163,24 €	343,60 €	506,84 €	6.139,99 €	8%
2015	163,00 €	563,92 €	726,92 €	6.395,40 €	11%
Total	5.253,09 €	16.120,90 €	21.937,91 €		

Font: Elaboració pròpia. Pressupostos Generals de l'Estat

Gràfic 10. Evolució de la I+D militar espanyola (en milions d'euros corrents)

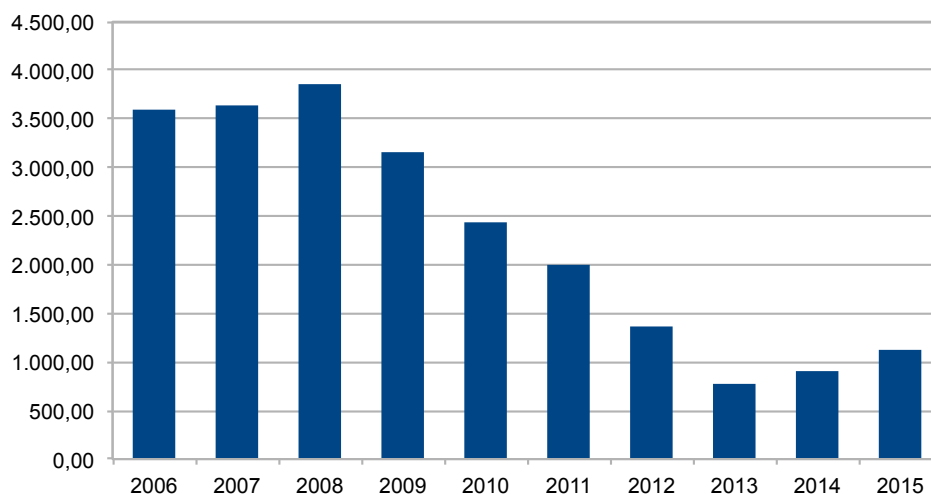

Font: Elaboració pròpia

dels contractes; no obstant això, altres fonts afirmen que independentment del cobrament de les armes lliurades, els crèdits es retornen a Indústria, però a finals de 2014 tan sols s'ha retornat un 1% del total. És especialment sagnant per a les arques públiques el cas de Navantia, una indústria pública en mans de la SEPI (Societat Espanyola de Participacions Industrials) que per la seva situació financera, doncs any rere any té resultats negatius, no retorna els crèdits obtinguts.

Defensa admet que part de l'enorme deute que manté és per culpa d'aquests crèdits. En definitiva, trampes comptables per tergiversar el pressupost de defensa i que avui no se sap com resoldre, doncs si condonen el deute dels crèdits es passarà a incrementar el dèficit públic en un 1,6% del PIB (16000 milions), que és tant com no acomplir amb els criteris de dèficit imposats a Espanya per la Unió Europea. De portar-se a terme aquesta solució, la indústria militar es convertiria en un dels sectors més beneficiats per les polítiques de rescat públic d'activitats econòmiques fallides. Malauradament la possibilitat de que no siguin mai tornats no és cap desgavell. Existeix un factible risc de que un cop arribat el moment la indústria militar presenti uns balanços catastròfics amb l'objectiu de promoure un rescat públic del sector. El més probable és que siguin condonats per convertir-se en dèficit públic.

Gràfic 11. Evolució de les inversions militars espanyoles (2002-2015))
(en milions d'euros corrents)

Font: Elaboració pròpia

Són molts els arguments contraris a la I+D que es destina a l'àmbit militar doncs contribueix a l'armamentisme, a la rivalitat entre estats, que es tradueix en carres d'armament, i pot contribuir a l'explosió de nous conflictes. En el cas espanyol, a més, es suma un balafament en produir armaments de dubtosa eficiència, tant en l'àmbit econòmic com de seguretat i estratègic. La investigació científica té el seu costat més obscur al tortuós entramat que configura el complex militar-industrial que justifica la I+D dels PEAS.

3.4 Inversions militars en augment

Les inversions portades a terme pel propi Ministeri de Defensa seran l'any 2015 de 553,9 milions, que sumats als 563,9 que provenen de les ajudes en I+D militar d'Indústria, sumen la substanciosa xifra de 1187,82 milions i representen un augment d'un 24,1% respecte a 2014. D'aquestes inversions, les principals seran 138,28 milions en I+D destinats a l'Institut Nacional de Tècnica Aeroespacial Esteban Terradas (INTA). Institut que aquests anys ha incorporat al seu si dos instituts autònoms militars, *La Marañosa*, centre que es dedica a la investigació sobre armes NQB (nuclears, químiques i biològiques), fet en sí mateix perillós i que és objecte d'una campanya de contestació; el Canal d'Experiències Hidrodinàmiques El Pardo i el Laboratori d'Enginyers, que els seus principals projectes

es dirigeixen a l'àmbit aeroespacial, navegació per satèl·lit, sistema *Galileo*, però també als sistemes d'armes PEAS, l'*Eurofighter*, avió *A400M* i helicòpters *Tigre* y *NH-90*. A més, hi ha l'Òrgan Central de Defensa que rebrà 36,55 milions per desenvolupar la I+D destinada a la guerra electrònica, sistemes d'informació i comunicació militar, altre programa dels PEAS.

Taula 10. Inversions Militars respecte a Inversions de l'estat (en milions d'euros corrents)

Any	Inversions Defensa	I+D militar Ministeri Indústria	Inversió Militar Total	Inversió pública Estat Central	% Inversió Defensa/ Estat Central
2006	2.229,84	1.358,01	3.587,85	25.263,44	14,20
2007	2.379,41	1.265,06	3.644,47	28.629,74	12,73
2008	2.464,32	1.388,57	3.852,89	31.767,26	12,13
2009	2.005,86	1.157,52	3.163,38	31.503,65	10,04
2010	1.463,26	979,22	2.442,48	29.276,86	8,34
2011	1.211,68	794,84	2.006,52	20.684,06	9,70
2012	782,75	582,77	1.365,52	15.531,57	8,79
2013	551,03	218,15	769,18	13.033,78	5,90
2014	557,04	343,60	900,64	12.094,93	7,45
2015	553,90	563,92	1.117,82	13.103,37	8,53

Font: Elaboració pròpia. Pressupostos Generals de l'Estat

4. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

El pressupost de defensa espanyol ve presidit per la inèrcia, inèrcia que prové d'uns governs, tant els anteriors com l'actual, que són incapaços d'abordar una reforma en profunditat de les forces armades espanyoles d'acord amb les necessitats reals de seguretat. Doncs la pregunta que avui s'ha de respondre és: com es justifiquen unes forces armades de 120000 efectius i uns armaments de tan elevat cost quan les percepcions de riscos, perills o amenaces del país i el seu entorn no ho justifiquen?

Inèrcia, perquè no hi ha voluntat per portar a terme aquest gran debat, i llavors s'opta per la continuïtat, és a dir, per la inèrcia. Mantenir una estructura militar que cada any ha d'incrementar les seves despeses com si es tractés d'un servei social, quan la seva reducció afectaria al bé comú de la població.

Una inèrcia que només afavoreix al complex militar-industrial espanyol, un reduït nombre de beneficiaris:

- els accionistes de les empreses militars, que han trobat la manera d'aconseguir copiosos beneficis amb la fabricació d'unes armes en règim de monopoli per un quasi únic client, l'Estat;
- els membres de la gerontocràcia militar, uns alts comandaments que conformen una casta carregada de privilegis corporatius;
- alguns polítics que busquen prebendes a través de la complicitat amb les indústries militars i la corporació militar.

Aquests són els únics beneficiaris de la gran despesa militar de l'Estat espanyol, els quals exerceixen una enorme pressió sobre el Govern per mantindre els seus privilegis i beneficis.

La millor manera de trencar aquesta dinàmica és començar per desmuntar el negoci de les armes. Uns artefactes que van en detriment de l'economia produc-

tiva del país, i especialment aquells que formen part de l'endeutament del bilió d'euros de l'Estat que, en el cas dels PEAS sumen 34300 milions. Uns programes d'armes que podrien estar impregnats d'irregularitats que fa falta desvetllar a través d'una auditoria independent per conèixer si hi ha hagut irregularitats múltiples molt usuals al negoci i comerç d'armaments: prevaricació, falsedat documental, informació privilegiada, concursos arreglats, comissions indegudes.

Una segona recomanació seria abordar una reestructuració de les forces armades. Doncs si el mateix Ministeri de Defensa reconeix que amb 27000 efectius es pot fer front a les necessitat més urgents dels compromisos de Defensa, bé es podria reduir un bon nombre dels 93000 efectius restants.

Davant la greu crisi que continua assotant la societat espanyola, un dels ajustos que s'ha de portar a terme és el de la despesa militar i adequar-la a les necessitats reals de la seguretat de la ciutadania. No es tracta d'ampliar el nombre d'aturats fent EROS a les empreses militars llançant als treballadors a l'atur. Sinó de portar a terme plans de conversió de les indústries implicant al màxim d'agents en la seva consecució, governs central, autonòmic i local, col·legis professionals, sindicats i associacions civils que busquen alternatives per impedir la desindustrialització de les comarques on es troben situades les empreses.

De la mateixa manera, si es redueix el nombre d'efectius de les forces armades, aquests podrien passar a acomplir funcions com a personal laboral o funcionaris en altres departaments de l'Estat. Una proposta amb la que tots hi sortiríem guanyant.

Tot això suposaria poder alliberar milers de milions de despesa inútil e ineficient que destinats al desenvolupament de l'economia productiva o serveis bàsics podria impulsar la recuperació de l'ocupació, sens dubte la tasca més urgent.

Aquestes mesures podrien possibilitar que l'Estat espanyol donés un pas endavant al debat obert a les Nacions Unides el 1994, quan aquesta organització va llençar una proposta sobre seguretat humana. Proposta que significava un gran repte per als estats als que instava a substituir el vell paradigma de seguretat basat en aspectes militars, per substituir-lo pel de seguretat de les persones. Una seguretat humana polivalent en la que es donen cita aspectes socials, ambientals, econòmics i polítics. Això convertiria l'Estat espanyol en un referent dintre de la Unió Europea i de la comunitat internacional en contribuir als desitjos de Nacions Unides, quan aquesta organització proposa que per aconseguir la pau mundial s'ha d'avançar pel camí del desarmament i la desmilitarització.

ANNEX

Taula 1. Pressupost militar espanyol (en milions d'euros corrents)

Conceptes	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ministeri de Defensa	7.416,53	8.052,76	8.492,61	8.240,77	7.694,86	7.156,38	6.316,44	5.937,00	5.745,77	5.767,72
Organismes Autònoms del Ministeri de Defensa	1.232,15	1.282,19	1.334,63	1.230,53	1.218,19	1.175,51	1.095,30	976,65	1.030,98	1.086,13
Centre Nacional d'Intel·ligència ²	208,57	241,57	264,71	255,06	241,37	228,20				
Total Defensa	8.857,25	9.576,52	10.091,95	9.726,36	9.154,42	8.560,09	7.411,74	6.913,65	6.776,75	6.853,85
Classes passives militars	2.993,18	3.102,21	3.184,35	3.298,14	3.328,59	3.252,15	3.344,35	3.352,97	3.314,00	3.294,96
ISFAS (Altres Ministeris)	587,80	563,62	565,60	602,53	617,53	624,89	577,52	549,18	556,37	600,33
Guardia Civil (Ministeri Interior)	2.364,38	2.657,51	2.893,37	2.941,51	2.973,17	2.790,96	2.733,52	2.659,18	2.615,67	2.620,17
Ministeri Indústria (I+D i ajuts militars)	1.358,01	1.265,06	1.388,57	1.157,52	979,21	794,84	582,77	218,15	343,60	563,92
OTAN, UEO (Ministeri Assumptes Exteriors)	8,83	7,79	7,80	56,57	11,07	9,82	14,95	15,20	15,20	0,00
Total Defensa criteri OTAN	16.169,45	17.172,71	18.131,64	17.782,63	17.063,99	16.032,75	14.664,85	13.708,33	13.621,59	13.933,23
Objecció de consciència (Ministeri Justícia) ¹										
Centre Nacional d'Intel·ligència ²							221,20	203,69	203,69	223,68
Interessos del Deute Públic	919,91	844,61	858,68	834,57	1.125,20	1.212,00	1.170,18	1.385,38	1.197,60	1.120,14
TOTAL DESPESA MILITAR INICIAL	17.089,36	18.017,32	18.990,32	18.617,20	18.189,19	17.244,75	16.056,23	15.297,40	15.022,88	15.277,05
Diferència entre final i inicial	1.522,79	1.659,96	1.597,12	1.153,22	1.044,15	1.164,24	2.762,73	1.952,74	1.860,911	1.402,70
TOTAL DESPESA MILITAR FINAL (liquidada)	18.612,15	19.677,28	20.587,44	19.770,42	19.233,34	18.408,99	18.818,96	17.250,14	16.883,79	16.679,75
Despesa militar final/PIB	1,89%	1,87%	1,89%	1,88%	1,83%	1,73%	1,79%	1,64%	1,59%	1,54%
Despesa Militar inicial/ Pressupost total Estat	6,11%	5,53%	5,42%	5,11%	4,70%	4,76%	5,20%	4,52%	3,99%	3,79%

1. La liquidació és provisional de setembre de 2014

2. El Centre Nacional d'Intel·ligència a partir de 2012 ha deixat de dependre del Ministeri de Defensa

Les dades de 2015 es basen en la proposta de pressupostos inicial del Govern

INFORME Núm. 8

Exportacions espanyoles d'armament 2000-2009

Tica Font
Febrer 2011

INFORME Núm. 9

El controvertit comerç d'armes espanyol, un negoci secret 2001-2010

Tica Font i Francesc Benítez
Octubre de 2011

INFORME Núm. 10

Escut antimíssils a la base de Rota. Un pas més en la militarització mundial

Teresa de Fortuny i Xavier Bohigas
Febrer de 2012

INFORME Núm. 11

La Banca Armada. Inversions explosives dels bancs i caixes. Rànquing de la banca armada a Espanya

Jordi Calvo Rufanges
Març de 2012

INFORME Núm. 12

El complex militar-industrial. Un paràsit en l'economia espanyola

Pere Ortega i Camino Simarro
Abril de 2012

INFORME Núm. 13

Pirateria a Somàlia: excusa o oportunitat geopolítica? Una mirada diferent a la participació militar espanyola i internacional contra la pirateria

Loretta P. Martin, Teresa de Fortuny i Xavier Bohigas
Octubre de 2012

INFORME Núm. 14

Veritats i mentides al pressupost militar espanyol de 2013

Pere Ortega
Octubre de 2012

INFORME Núm. 15

Exportacions espanyoles d'armament 2002-2011. Quan la venda d'armes és una prioritat política

Tica Font, Eduardo Melero i Camino Simarro
Gener de 2013

INFORME Núm. 16

Las otras violencias en América Latina

Pere Ortega i Moara Crivelente
Gener de 2013

INFORME Núm. 17

La indústria militar a Catalunya, un desig insatisfet

Pere Ortega · Juny de 2013

INFORME Núm. 18

Exportacions espanyoles d'armament 2003-2012

Tica Font, Eduardo Melero i Camino Simarro
Juliol de 2013

INFORME Núm. 19

Exportacions espanyoles d'armament 2003-2012

Tica Font, Eduardo Melero i Camino Simarro
Juliol de 2013

INFORME Núm. 20

Evolución de la banca armada en España

Jordi Calvo Rufanges
Octubre de 2013

INFORME Núm. 21

El militarisme al Nord d'Àfrica

Blanca Camps-Febrer i Pere Ortega
Gener de 2014

INFORME Núm. 22

La política militar del gobierno Rajoy

Tomàs Gisbert, Maria de Lluç Bagur i Gemma Amorós
Febrer de 2014

INFORME Núm. 23

Drons militars. La guerra de videojoc amb víctimes reals

Jordi Calvo, Anna Escoda, Carles Blanco i Gabriela Serra
Març de 2014

INFORME Núm. 24

Exportacions espanyoles d'armament 2004-2013. El govern promou exportacions il·lícites d'armament?

Tica Font, Eduardo Melero, Camino Simarro
Juliol de 2014

JUSTÍCIA I PAU

CENTRE DELÀS
D'ESTUDIS
PER LA PAU

Grafisme: col·laboració de la Fundació Tam-Tam